

جمهوری آذربایجان و تلاش برای گذار به نظام آموزشی اروپا

جمهوری آذربایجان از سال 2001 میلادی و پس از عضویت در شورای اروپا، بکارگیری استانداردهای اروپایی را در اولویت کاری قرار داد و از سال 2005 میلادی به نظام آموزش اروپایی معروف به بولونیا پیوست.

به گزارش آران نیوز، برخی کارشناسان بکارگیری نظام آموزشی اروپایی در جمهوری آذربایجان در شرایط ادامه نظام آموزشی باقی مانده از شوروی سابق را زود هنگام می دانند. به عقیده این کارشناسان تامین نشدن لوازم آموزشی برای مدارس، دانشگاه ها و سایر مراکز آموزشی با فناوری های مدرن نیز مانعی برای بکار گیری این نظام آموزشی در این کشور است.

پیمان بولونیا در سال 1999 از سوی وزرای آموزش و پرورش ۲۹ کشور اروپایی در دانشگاه بولونیا به امضا رسید، علاوه بر کشورهای عضو اتحادیه اروپا، در حال حاضر ۴۷ کشور عضو پیمان بولونیا هستند.

این پیمان قرار است با یکسان سازی مدارک دانشگاهی راه را برای ادامه تحصیل دانشجویان در مقاطع تحصیلی تکمیلی در سایر کشورهای عضو نیز هموارتر و انتقال دانشجویان را به کشورهای عضو آسان تر کند.

بر اساس پیمان بولونیا می بایست مدارک تحصیلی در کشورهای عضو یکسان باشند تا از این طریق امکان انتقال دانشجویان به سایر کشورها فراهم شود.

وزارت آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان این نظام آموزشی را در اولویت فعالیت خود قرار داده است.

بر اساس نظام آموزشی جدید، آموزش سه مرحله ای مقطع لیسانس، فوق لیسانس و دکتری در دانشگاه های این کشور بکار گرفته شده است.

بر اساس اصلاحات انجام گرفته در نظام آموزشی جمهوری آذربایجان مدت آموزش در مدارس این کشور از 10 سال قبلی به 11 سال افزایش یافته است.

جمهوری آذربایجان به عنوان یکی از کشورهای استقلال یافته از شوروی سابق در سال 1991 میلادی ایجاد نظام آموزشی کشور مستقل مبتنی بر تجربیات پیشرفته جهانی و ارزش های ملی و معنوی را هدف خود اعلام کرد.

البته دهه اول استقلال جمهوری آذربایجان با توجه به مشکلات اقتصادی این کشور اجرای اصلاحات اساسی در حوزه های مختلف مانند نظام آموزش و پرورش و بکار گیری تجربیات بین المللی و فناوری های پیشرفته موثر نبود.

در این دوره در عرصه آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان همچنان نظام آموزشی باقی مانده از شوروی سابق حاکم بود.

**نظام آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان پیش از استقلال

جمهوری آذربایجان از سال 1920 تا 1991 میلادی به عنوان یکی از 15 جمهوری در قلمرو شوروی سابق بود، در این کشور نیز نظام آموزشی رایج در سراسر شوروی بر گرفته از نظام آموزشی آلمان حاکم بود.

در آن دوره آموزش در دانشگاه ها و در مدارس این کشور به دو زبان آذربایجانی و روسی انجام می گرفت.

آموزش در دانشگاه ها شامل دو مرحله بود و دانشجویان برای کسب مدرک لیسانس دوره تحصیلی چهار و یا پنج ساله و پس از کسب مدرک لیسانس دانشجویان در صورت تمایل با طی کردن دوره تحصیلی دو ساله مدرک فوق لیسانس را دریافت می کردند.

همچنین در زمان شوروی تحصیل در مدارس سراسر این کشور 10 ساله و شامل سه مقطع ابتدای، متوسطه و پیش دانشگاهی می شد.

در زمان شوروی سابق علاوه بر مدارس که تحصیل در آنها به زبان آذربایجانی انجام می گرفت، مدارس روسی زبان در باکو و در همه شهرها و شهرستان های این کشور فعال بودند.

** آغاز اصلاح نظام آموزشی

جمهوری آذربایجان در بدو استقلال به دلیل مشکلات اقتصادی قادر به اجرای اصلاحات در حوزه های مختلف از جمله در نظام آموزشی این کشور نبود.

با این همه در اوایل استقلال ملی، این کشور با بکار گیری سیستم تست در آزمون های سراسری و تأسیس کمیسیون دولتی مستقل از وزارت آموزش و پرورش برای انجام آزمون های سراسری، اولین گام ها را برای اصلاح نظام آموزشی برداشت.

در زمان شوروی سابق آزمون های سراسری با حضور استادان دانشگاه برگزار می شد که نتایج آزمون ها بیشتر بستگی به اراده آنها داشت و در اغلب موارد موجب بروز فساد می شد.

بکار گیری نظام تستی در آزمون های سراسری که در حال حاضر نیز در جمهوری آذربایجان رایج است، به حضور استادان دانشگاه ها در این روند پایان داد و اکنون آزمون ها بر اساس سیستم الکترونیکی انجام می گیرد.

کارشناسان بکارگیری این سیستم در آزمون های سراسری را اقدامی مهم برای جلوگیری از فساد در نظام آموزشی جمهوری آذربایجان که در زمان شوروی رایج بود، تلقی کردند.

**شرایط فعلی نظام آموزشی جمهوری آذربایجان

جمعیت جمهوری آذربایجان نزدیک به 10 میلیون نفر است، حدود 50 دانشگاه در باکو و شهرهای مختلف این کشور هم اکنون فعالند که نزدیک به 165 هزار دانشجو در این مراکز مشغول به تحصیل هستند.

شمار مدارس جمهوری آذربایجان چهار هزار و 513 است که یک میلیون و 188 هزار دانش آموز در آنها مشغول تحصیل هستند

همچنین در این مدارس بیش از 151 هزار معلم مشغول کار هستند که 122 هزار نفر از آنها را بانوان تشکیل می دهند.

آموزش در جمهوری آذربایجان به طور عمده تا به زبان رسمی آذربایجانی انجام می گیرد ولی در همه دانشگاه های این کشور زبان روسی رایج است.

البته در این کشور چند دانشگاه مانند دانشگاه نفت، خزر، غرب، قفقاز و دانشگاه دولتی باکو همراه با زبان های آذربایجانی و روسی به زبان انگلیسی نیز آموزش می دهند.

آموزش در دانشگاه دیپلماسی جمهوری آذربایجان صرفا به زبان انگلیسی است و در آن دانشجویان بسیاری از کشورها مانند ایران مشغول آموزش هستند.

همچنین در حال حاضر در 340 مدرسه آموزش به زبان روسی انجام می گیرد که سهم این مدارس در کل مدارس کشور 7.6 درصد می باشد و در آنها 90 هزار نفر مشغول به آموزش هستند.

در سالهای اخیر همچنین چند مدرسه غیر دولتی به زبان انگلیسی و نیز یک مدرسه به زبان فرانسوی در جمهوری آذربایجان و عمدتا در باکو فعال است.

**مشکلات عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان

مشکلات عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان، مشابه اغلب کشورهای دیگر است و به موضوع و معضل اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاه ها برمی گردد.

یکی از مشکلات و نارسایی های عمده نظام آموزشی جمهوری آذربایجان نبود برنامه مشخص در فعالیت دانشگاه ها برای اشتغال دانش آموزان است.

فعالیت نزدیک به 50 دانشگاه برای یک کشور کوچک با 10 میلیون نفر جمعیت و 86.6 هزار کیلومتر مربع مساحت که 20 درصد آن هم بر اثر مناقشه قره باغ تحت کنترل نیروهای ارمنستان است، بسیار زیاد به نظر می رسد.

در حال حاضر اشتغال فارغ التحصیلان و جوانان از عمده معضلات این کشور نیز به شمار می رود.

بعنوان مثال 50 هزار از مجموع 165 هزار دانشجوی شاغل آموزش در جمهوری آذربایجان در رشته تربیت معلم مشغول به تحصیل هستند که البته بازار کار این کشور نیاز به پرورش این تعداد معلم ندارد .

بر اساس آمار سال گذشته میلادی از 50 هزار فارغ التحصیل دانشگاه های تربیت معلم فقط هشت هزار نفر توانستند اشتغال یابند و باقی مانده نیز همچنان بیکار هستند . همچنین فارغ التحصیلان دانشگاه های فنی در شرایط فعالیت اندک واحدهای صنعتی در جمهوری آذربایجان با مشکلات مشابه مواجه هستند .

** تدریس زبان فارسی در جمهوری آذربایجان

در زمان شوروی سابق در جمهوری آذربایجان زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دولتی باکو و نیز در چند مدرسه تخصصی در باکو و چند شهر دیگر این کشور تدریس می شد . در حال حاضر زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه دولتی باکو بطور اساسی تدریس می شود و نیز در دانشگاه های خزر ، اسلامی و الهیات و در برخی مدارس دینی زبان فارسی آموزش داده می شود .

با مساعدت و همکاری رایزنی فرهنگی سفارت جمهوری اسلامی ایران همه ساله المپیاد زبان و ادبیات فارسی با حضور دانشجویان دانشگاه ها و مدارس و علاقمندان برگزار و برگزیدگان آن به دوره های دانش افزایی دانشگاه های مختلف کشورمان اعزام می شوند .

** تحصیلات دینی در جمهوری آذربایجان

در بدو استقلال جمهوری آذربایجان و در سال های بعدی تعداد زیادی از شهروندان این کشور برای کسب تحصیل راهی حوزه های علمی ایران ، عراق ، سوریه ، مصر ، عربستان و ترکیه شدند .

همچنین تعدادی از شهروندان این کشور در دانشگاه اسلامی جمهوری آذربایجان و مدارس دینی فعال در شهرهای مختلف این کشور مشغول کسب آموزش دینی شدند . در سالهای اخیر دولت جمهوری آذربایجان با بکار گیری محدودیت های برای عزیمت شهروندان این کشور جهت کسب تحصیل دینی در خارج از کشور به دلیل نگرانی از نفوذ افراطی گری به این کشور تحصیل دینی را فقط در داخل کشور مجاز اعلام کرده است .

در حال حاضر دانشگاه های اسلامی و الهیات در باکو و نیز چند مدرسه دینی در شهرهای مختلف این کشور فعال هستند .